

Wat een reisverhaal kan uitwerken.

<https://hdl.handle.net/1874/355759>

WAT EEN REISVERHAAL KAN UITWERKEN.

Wat een reisverhaal kan uitwerken. Mij dunkt, die titel zal ligt tot lezen uitlokken. En hetgeen in de volgende bladen is vervat, is merkwaardig genoeg, om in het geheugen te worden bewaard; ja, misschien kan het in onzen tijd voor dezen of genen nog nuttig zijn. Ik wil u, lezers, eene enkele bijzonderheid verhalen uit het leven van een groot man. Wie hij was, zeg ik u nog niet. Straks wil ik u dat mededeelen. Voorloopig zij het u genoeg, dat de man, van wien ik ga verhalen, een Godgeleerde is geweest in den waren zin des woords. Hij was van God geleerd, en zijn getrouwe arbeid is gewaardeerd en dankbaar gezegend door Christenen van verschillende belijdenis. Hoe hij tot eene rotsvaste overtuiging van de waarheid des Christendoms en de goddelijkheid der Heilige Schriften is gekomen door een

eenvoudig reisverhaal, mogen deze weinige bladzijden u verhalen.

In eenvoudig, kinderlijk geloof aan het Woord Gods en de waarheid uit God was hij opgevoed. Man geworden, sprak hij openlijk zijnen dank uit over de godvruchtige leiding zijner ouders. Vooral roemde hij in een zijner werken zijne moeder, 40 jaren na haren dood, aldus schrijvende: „Innig geliefde moeder! zoo vaak ik uw blik, uw gelaat, uw leven, uw lijden, uw zwijgen, uw geven, uw werken, uw zegenende hand, uw stil gebed mogt opmerken, zoo vaak ook werd het eeuwige leven, het gevoel van godsdienst mij als op nieuw aangeboren; en dat gevoel heeft naderhand geen begrip, geen twijfel, geen lijden, geene verdrukking, geene zonde zelfs kunnen vernietigen.” Maar de vrome opvoeding bewaarde hem niet voor strijd. Weldra begon hij te twijfelen, toen hij den jongelingsleeftijd bereikt had. Zou het wel waar zijn, wat de Evangelisten van JESUS CHRISTUS verhalen? En al is de hoofdinhoud waar, hoe veel kan er opgesierd, gekunsteld voorgesteld en daardoor veranderd zijn? Zulke vragen kwamen in hem op, of werden door anderen hem gedaan, en schokten zijn geloof.

Zijn twijfel vergezelde hem in de kerk, bij het godsdienstig onderwijs dat hij ontving, in zijn

binnenkamer, ja, overal. Als hij bidden wilde in de eenzaamheid, zooals hij vroeger meermalen deed, als hij de knieën daartoe boog en zijn hart opwaarts wilde verheffen, dan kwam het koude wantrouwen, de bittere twijfel zijn hart binnen sluipen en stelde zich tusschen hem en God. Ach! hij kon niet meer bidden, hij kon geen troost meer putten uit de gemeenschapsoefening met God; hij kon zich niet meer verwarmen aan het koesterevend zonlicht van Gods liefde en ontferming; zijn innerlijk leven was krank en kwijnende. Vroeger gloeide hij van liefde voor God en de naasten, en de woorden die hij sprak, getuigden daarvan. En nu? Koud, vaak bitter waren zijne woorden, de getrouwe tolken van een aan zich zelve overgelaten, door twijfelingen verscheurd gemoed. Vroeger was hij vrolijk en operuimd. En nu? Geen trek van vrolijkheid meer op zijn gelaat; ingetrokken, somber ging hij daarhenen; hij gevoelde zich beklemd en ledig. Donker was hem zijne toekomst, en het beroep door hem gekozen, waarvoor hij zich weleer met opgewektheid had voorbereid, nu trok het hem naauwelijks meer aan. Hij worstelde, hij streed om tot zekerheid te komen, om licht te verkrijgen, bij dag zoowel als bij nacht. Maar wie zou zijne twijfelingen wegnemen, zijne vragen beantwoorden? Arm hart,

dat aan Gods Woord en waarheid niet meer genoeg heeft, hoe zal eens menschen woord u overtuigen?

Hoe treurig is toch de weg des twijfels! Hoe ongelukkig hij, die aan twijfelingen ten prooi is! Maar heil hem, die in dien toestand zich ongelukkig gevoelt! Heil hem, die naar licht blijft zoeken! Hem daagt het licht uit de duisternis.

In de stad, waar onze jongeling woonde, kwam een oud, eerwaardig geestelijke, die vele jaren in Indië het woord des kruises aan heidenen had verkondigd. Jong en oud was begeerig om den merkwaardigen heidenbode te zien. Iedereen wilde hem hooren. En onder de velen, die den grijsaard bezochten, was ook onze jeugdige twijfelaar. Het eerwaardig, opgeruimd gelaat van den zending, zijn eenvoudig woord, zijn kinderlijk gemoed wekten liefde en vertrouwen.

Eens is onze jongeling met den grijsaard alleen; Nu liet hij aldus zich hooren: „Eerwaardig vader! hoe zalig zijt gij, dat gij eene liefde in het hart koestert, die u kracht gaf, voor haar te lijden en te sterven; dat gij bezit en kent, wat gij met vast vertrouwen voor waarheid, eeuwige, goddelijke waarheid houden kunt. Het is met mij zoo geheel anders. Reeds geruimen tijd kwelt mij de twijfel, of hetgeen de Apostelen van JESUS ver-

halen, wel werkelijk waar is, en indien het voor het grootste gedeelte waarheid is, of niet de verhalen veel van het hunne hebben toegevoegd aan hetgeen zij zeggen gezien en gehoord te hebben, en of zij niet veel hebben opgesierd en gekunsteld voorgesteld. Sedert kan ik niet meer liefhebben en bidden. — Wat zal ik toch doen om dien twijfel te overwinnen? Wat zal ik doen, om weder kracht en moed tot gelooven, liefhebben en bidden te vinden?"

Vriendelijk en minzaam, zacht maar ernstig vermaant de grijsaard den jongeling, om, hoe ongelukkig hij zich gevoelen mogt, toch het gebed niet te verzuimen, en niet op te houden met naar licht en zekerheid te zoeken. God laat het hart des menschen wel eens bewogen worden door den storm des twijfels, opdat het den eeuwig vasten ankergrond zou zoeken en vinden, van waar geen storm of golf het meer zouden kunnen wegrukken. Toen verhaalde de grijsaard, hoe hij in Indië den twijfel van scherpzinnige heidenen aan de waarheid des christendoms bestreden en overwonnen had. En nu, — het gaat den ouden van dagen wel meer zoo, — nu begon hij als ongemerkt van zijne ervaringen en lotgevallen op zijne reizen te water en te land, onder christenen en heidenen, te vertellen. Tot de kleinste bijzonder-

heden daalde hij hierbij af; de jongeling luistert, nu opgeruimd lagchende, dan tot tranen bewogen over hetgeen hij verneemt. Het is hem, alsof hij alles ziet, alsof hij alles mede doorleeft, zoo aanschouwelijk wordt het hem voorgesteld. En middeleerwijl vergeet hij, althans voor dezen oogenblik, zijn eigen inwendig leed, gelijk de grijsaard het geheel scheen vergeten te hebben, wat hem tot zulke uitvoerige mededeelingen aanleiding had gegeven. Maar eensklaps, als had hij eene noodzakelijke bezigheid te verrigten, eensklaps breekt hij zijn reisverhaal af, zegt den jongeling vriendelijk vaarwel en verzoekt hem over weinige dagen op een bepaald uur terug te komen.

Onze jongeling begrijpt deze raadselachtige handelwijs van den grijsaard niet. Hij had bij hem genezing gezocht voor zijne zielekrankheid. Hij had gehoopt die bij hem te vinden. En nú, eensklaps laat de zendeling hem aan zijn lot over. Maar ten bestemden tijd komt hij terug. „Nu,” zegt de grijsaard vriendelijk, „ik heb u onlangs wel wonderlijke reisavonturen en vreemde lotgevallen verhaald?”

„Uwe mededeelingen,” herneemt de jongeling, „hebben mij opgewekt, verkwikt, gesticht.”

„Hoe,” zegt de grijsaard, „geloofst gij dan ook, dat ik u de waarheid verhaald heb?”

„Maar úw vroom, ernstig gelaat,” antwoordde de jongeling, „úw sprekend oog laten niet toe, aan de waarheid van hetgeen gij zegt, te twijfelen. Met zulk een gelaat, met zulk een oog, kan een tong, die leugen spreekt, niet zamen gaan. Ik geloof, dat het waarheid is, wat gij mij verteld hebt.”

„Maar, denkt gij dan niet,” ging de grijsaard voort, „dat ik hier en daar iets toegevoegd heb aan hetgeen ik zelf ondervonden heb? Zou ik, wat ik werkelijk zag, niet opgesmukt, versierd en alzoo veranderd hebben?”

„Uwe woorden,” riep de jongeling uit, „uwe woorden klinken zoo eenvoudig, zoo kunsteloos, zoo getrouw, dat ik mij vast overtuigd houde, dat gij alles mij verhaald hebt, zoo als het werkelijk is gebeurd, en dus niets onwaars daaraan toegevoegd, niets ook versierd en opgesmukt hebt. Wat gij verteld hebt kan geen verdichtsel zijn.”

„Hoe nu, mijn zoon!” spreekt de grijsaard, „mij, die een arm, zondig mensch ben, die ligt voor dwaling bloot staat, mij wilt gij gelooven; mijne woorden, mijne verhalen houdt gij voor waar. En aan de jongeren van den Heer, die zelve zijn heilig aangezicht gezien, zijne woorden gehoord, zijne heilige handen betast hebben; aan

die jongeren, die met den Heiligen Geest zijn vervuld, die hun woorden op het hart en op de lippen gelegd heeft, eenvoudig, getrouw en waar, aan hen wilt gij niet gelooven? Zoudt gij alzoo niet bevonden worden, als een, die niet de stem van menschen, maar den Heiligen Geest wederstaat?"

De kracht dezer woorden treft den jongeling. Licht gaat voor hem op. Eensklaps gevoelt hij zijn twijfel vernietigd. Tranen van berouw en aandoening vloeijen uit zijne oogen. IJlings snelt hij naar zijne woning en sluit zich op in zijn binnenkamer. Hij valt op zijne knieën, en belijdt zich een arm, dwaalend, weerbarstig zondaar. Hij bidt om genade en vergeving, en hij bidt niet vergeefs. Genade en vergeving werden zijn deel, en daardoor ook vrede, vreugde en warme liefde en die kracht des geloofs, waardoor hij als leeraar en schrijver voor duizenden ten zegen is geweest. En door zijn kalm, aan God gewijd leven werd hij voor ontelbaren een stichtend en opwekkend voorbeeld.

Ziedaar, lezers, in eene treffende proeve u verhaald, wat een eenvoudig reisverhaal kan uit werken. Maar wie was nu de groote man, tot wiens leven deze bijzonderheid behoort? Belofte maakt schuld. Ik heb beloofd u dit te zeggen, en wil gaarne

aan die belofte voldoen. Hij behoorde niet tot de Hervormde kerk, zelfs niet tot de Protestantsche Christenheid, want hij was Rooms-katholiek. Schrikt niet, lezers, bij het vernemen hiervan. Zegt ook niet, nu geef ik om het gansche verhaal niets. Gij zoudt zeer voorbarig alzoo spreken. Wij mogen gerust zeggen: och waren alle Protestanten, alle Hervormden, als deze Rooms-katholiek! De man toch, uit wiens jongelingsleeftijd ik eene enkele bladzijde u te lezen gaf, was JOHAN MICHAEL SAILER, geboren in 1751 en gestorven als Bisschop van Regensburg, 20 Mei 1832. Slechts ééne stem is er geweest over het edele en reine van zijn karakter, en zijne vele geschriften zijn ook door Protestanten met belangstelling ontvangen en hoog gewaardeerd. SAILER was een man van beproefde vroomheid en trouw; een man groot in het Koninkrijk Gods. Nog veel zou ik van hem kunnen verhalen. Maar het bestek dezer bladen laat dit niet toe.

Nog een woord ten slotte. De toepassing van hetgeen ik uit zijn leven heb medegedeeld op onzen tijd ligt voor de hand. Aan twijfelingen, aan vragen, zooals hij zich zelve deed, ontbreekt het ook thans niet. Zij het allen, die zich in zijnen toestand kunnen verplaatsen, maar even als hem om licht en waarheid te doen. En vergeten wij

het woord niet van den discipel, welken JEZUS liefhad, dat woord, waarmede wij eindigen:

Hetgeen van den beginne was, hetgeen wij gehoord hebben, hetgeen wij gezien hebben met onze oogen, hetgeen wij aanschouwd hebben, en onze handen getast hebben van het Woord des levens; — dat verkondigen wij u. (1 Joh. 1: 1, 3^a.)